

In memoriam

Op het monument in het park van Halle prijken de namen van 71 Hallenaren-Essenbekenaren, 62 militairen en 9 burgerlijke slachtoffers. In Buizingen worden 11 soldaten herdacht. In dit aantal zijn ook de 7 gesneuvelde inbegrepen van Stroppen, dat tot 1927 deel uitmaakte van de parochie Buizingen maar eigenlijk tot het grondgebied van Sint-Pieters-Leeuw behoorde. 17 Lembeekse soldaten sneuvelde tijdens de oorlog. Daarnaast zijn er nog 22 gesneuvelde afkomstig uit Groot-Halle die er niet meer verbleven bij het uitbreken bij de oorlog. Dit brengt het totale aantal op 121 slachtoffers.

St MARTINUS PAROCHIE

Verlossingsdag

11 NOVEMBER 1918

JUBELLIED

M. J. Vanden Weghe:

A. Moorlagat.

REFREIN

Maar heden
Is 't vrede,
De koning is daar!
En d'helden zijn mee!
Laat schallen
Gij allen,

Uw blijde gezangen, uw juichende stem
Ter eere van God en ter eere van Heru.

Daar lag 't ontvroonde Belgenland
Omhuuld van droeve donkre schauwen;
En zwiëgend strijdend in zijn rouwe
Gevoelde 't weer den slavenband.
Zijn Koninklijke Leeuw was heen,
O Belgenland, zoo hoog geboren,
Gij hadt uw schoone kroon verloren.
Uw kindren treurden nu alleen.

De Koning streed een reuzenstrijd.
Herdennen wij al de oorlogsvelden
Waar zijne zonen henensielden.
't Is 't schoonste van den heldentijd.
En zij die slapen in den dood,
Hun zonne wees niet uitgeblonken;
Want eervol zijn ze neergezonken:
Zij blijven als ons België groot.

Victorie

Op 11 november wordt de Wapenstilstand gesloten. Een dag later verlaten de Duitsers het kasteel van Lembeek. Nog een week later, op 18 november, bevrijden Engelse troepen Halle.

COLOFON

Een realisatie van den AST

Afbeeldingen: stadsarchief en streekmuseum
Halle – fonds Leclercq, privécollectie G. Mossiat

Geraadpleegde werken: Nieuws van de week
(1914-1918), Hallensia (1991 en 2015),
catalogus expo WOI (2015)

Uitgegeven n.a.v. de eeuwherdenking WOI
V.U den AST, Meiboom 16, 1500 Halle

www.denasthalle.be

HALLE

oorlogskrant

EEN GROTE OORLOG IN KLEINE VERHALEN

De oorlog in België

De toevlucht tot Onze-Lieve-Vrouw van Halle

De onrusten in de zomer van 1914 in Oost-Europa bleven niet zonder gevolgen. Op 1 augustus 1914 werd de algemene mobilisatie afgekondigd. Dit zorgde voor veel paniek. Elke avond trekt er een massa volk naar de basiliek om te bidden voor de vrede. Niet enkel Hallenaren, maar bedevaarders uit

de brede regio komen troost zoeken bij de zwarte madonna. Zij komen uit Huizingen (270 man), Bierk, Brussel (350), Leerbeek en Mekingen (200), Anderlecht (350), Denderwindeke (370), Pepingen, Kester, Zuun (400), Veeweide (450), Buizingen, Lembeek ...

Aan onze lezers!

Sedert drie maanden zijn we zonder weekblad en de "Gazet van Halle" "is niet voornemens terug te verschijnen zolang de oorlog duurt. Ondertussen zijn vele mensen zonder tijdingen, behalve hetgeen zoo al in de wandeling verteld wordt. En nu meer dan ooit verlangt en vraagt ieder naar nieuws. (Nieuws van de Week – zaterdag 14 november 1914)

Mededeelingen van het Duitsche Generaal- Gouvernement.

De "Matin" van Parijs schrijft op 8 Mei 1915:

EEN WARE GESCHIEDENIS.
Hoe men een lastigen dagbladschrijver
van kant helpt.

De "Matin" van Parijs schrijft op 8 Mei 1915: "Het is niet voornemens terug te verschijnen zolang de oorlog duurt. Ondertussen zijn vele mensen zonder tijdingen, behalve hetgeen zoo al in de wandeling verteld wordt. En nu meer dan ooit verlangt en vraagt ieder naar nieuws. (Nieuws van de Week – zaterdag 14 november 1914)"

LES ALLEMAGNES SONT LÀ!

In de avond van 20 augustus is een eerste Duitse voorhoede vanuit Brussel naar Stroppen opgerukt. Daar wachten ze de ochtend af om de stad binnen te trekken. In paniek rent de wachtdoende burgerwacht de Brusselpoort af al roepend "Fermez les blafures, les Allemandes sont là". Haastig worden de Belgische vlaggen binnengehaald. De

daaropvolgende dagen zullen de Duitsers via Stroppen door de stad trekken. Er komt geen einde aan. "Het is alsof ze met een machien Duitsers aan het maken zijn op Stroppen" schrijft Henri Borremans in zijn dagboek. Via de Edingse- en Bergensesteenweg trekken ze verder naar Lembeek. Meer dan 400 soldaten worden ingekwartierd in Halle.

Het Generaal-Gouvernement in België.

Personal-Ausweis N° 1867
Eenzelvigheidsbewijs N° — Certificat d'identité N°

1. Name *Veuve Vanstalle, Francis*
Naam — Nom
falls verh. Frau od. Witve: Mädchenname (geboorte) *Roggenmans Sabine*
voor getrouwde vrouw (if widow: maidenname (birth), pour femmes mariées ou veuves: nom de jeune fille.

2. Eigenhändige Unterschrift *Ullme*
Eigenhändige handschrift — Signature personnelle.

3. Staatsangehörigkeit *Belge*
Nationaliteit — Nationalité.

4. Geboren am *13 september 1888* Geboortsoort *Lembeg*
Geboren am — Na le Geboortsoort — Lieu de naissance.

5. Beruf *meub.* 6. Grösse 1 Meter *54* Centimeter
Beruf — Profession Grösse — Taille 1 Meter — 1 Mètre Centimeter — Centimètres.

7. Adresse am Aufenthaltsort *Lembeg* Strasse *Ch. de Hous N° 133*
Adresse am Aufenthaltsort — Résidence Strasse — Rue N° — N°.

8. Wann ist der Antragsteller zuletzt in die Aufenthaltsgemeinde eingezogen? *20/10/1913*
It anmerkt anmerker hat nicht auch in sein wohnplatz gewohnt?
Quand est-ce que le porteur du certificat a la dernière fois pris sa résidence dans la commune?

9. Von welchem Orte ist Antragsteller zugezogen? *Belge*
De welke gemeente is anvrager gekomen? Quelle commune le porteur du certificat habite-t-il avant?

10. Wohnsitzgemeinde *Lembeg* Adresse *Ch. de Hous 133*
Gemeinde der Ausweisung — Domicile legal Strasse — Rue.

11. Zuständige Passzentrale *Bruxelles, place royale, 11*
Bureau d'inscription — Bureau des passeports compétent.

12. Auf Grund welcher Legitimation ist der Personalausweis ausgestellt? *registre de la population*
Op grond van welke legitimatie is het bewijs afgegeven?
Sur quelles pièces justificatives le certificat est-il délivré?

13. Bescheinigung zweier Zeugen. 1. *Wohnung*
Attestation de deux témoins. 2. *Wohnung*
Attestation de deux témoins. 3. *Wohnung*
Attestation de deux témoins.

Ausstellungsamt *Lembeg* Datum *2-12-1913*
Affiché à l'office Date

Unterschrift des Beamten: *Wogden*
Handschreibung des Beamten. — Signature du fonctionnaire.

Vermerk auf der Rückseite beachten. — Wichtiges anmerkung zur anweisung.
Avis important en dos.

De tram Brussel-Halle

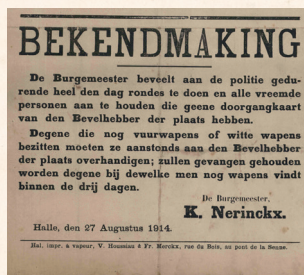
Op woensdag 26 april 1916 werd de tramlijn Brussel-Halle ingereden. De belangstelling was groot. Een rit duurde ongeveer 1 uur en de stoomtram verzekerde naast personen- ook vrachtvervoer. Al snel doken er vele problemen op die vandaag ook nog herkenbaar zijn: overbevolking, grote vertragingen, stakend personeel, tariefverhogingen. De klachtenbrieven brachten geen soelaas.

GROETEN UIT HALLE

Eenzelvigheidsbewijs

Vanaf 1915 voerde de Duitse bezetter de identiteitskaart in, iets wat tot dan niet bestond in België. In eerste instantie had de identiteitskaart of het eenzelvigheidsbewijs tot doel om te controleren of mannen tussen de 16 en 45 jaar al dan niet werkten. Werklozen konden tewerkgesteld worden in Duitsland. Al gauw werd de identiteitskaart ook ingevoerd voor vrouwen en kinderen. Niemand mocht nog de stad verlaten zonder identiteitsbewijs met foto.

HONGER

Vanaf 1915 heerste er een ernstig tekort aan voedsel, om de ergste nood te verhelpen werden overal ten lande hulp- en voedingscomités opgericht. In Halle centrum had je 2 magazijnen: het magazijn van het gewest Halle in de Zuster Bernadestraat dat instond voor de verspreiding naar de regio en het lokale magazijn in de gemeenteschool op het Leeuwenplein (het huidige Oudstrijdersplein). De hulpgoederen waren betalend en gerantsoeneerd. Afhankelijk van de overzeese leveringen verschilde het aanbod.

Voor de huisvrouw die met onbekende voedingsproducten zoals rijst, havermoutvlokken of céréaline moest koken, werd er een boekje met recepten uitgegeven getiteld "Grondbegrippen van voedingsleer" met een hoofdstukje over Amerikaanse producten.

Voor veel mensen was de belangrijkste hulp die zij kregen, die van de dagelijkse portie soep. De foto's van het personeel van het soepcomité van Lembeg maken duidelijk dat heel wat mensen zich

betrokken voelden bij die hulpactie en er een dagelijkse bezigheid in vonden. Zo maakten in 1917 twee op de drie Lembekenaren van deze bedeling gebruik.

AVIS

Le Bourgmestre de la Ville de Hal,

En raison de la gravité des événements et du deuil qu'accable tant de familles.

Arrête :

Art. 1. Les festivités habituelles du Carnaval sont supprimées cette année.

Art. 2. Aucun bal masqué ne pourra avoir lieu.

Art. 3. Défense est faite à quiconque de se montrer masqué ou travesti dans les voies publiques.

Fait à Hal, le 2 février 1913.

Le Bourgmestre,

Ch. NERINCKX.

BERICHT

De Burgemeester der Stad Halle,

Gezien den ernst der tijden en den rouw waarin zoovele families gedompeld zijn.

Besluit:

Art. 1. De gewone Carnavalfesten zijn dit jaar afgeschaft.

Art. 2. Geen gemaskerd bal mag plaats hebben.

Art. 3. Het is eenieder verboden gemaskerd of verkleed op straat te komen.

Gedaan te Halle, den 2 Februari 1913.

De Burgemeester,

K. NERINCKX.

Hal, impr. à vapeur, V. Houssiau & Fr. Merckx, rue du Bois, au pont de la Senne.

Een beloning indien ge kunt bewijzen dat ik ...

Twee jaar oorlogsmisère wakkerde de onderlinge spanningen aan. Er is afgunst, handelaars worden beschuldigd van zwendel, sommige vrouwen van vrijage met Duitsers, politici van onbekwaamheid en stadspersoneel van omkoperij. Vanaf 1917 verscheen een nieuw soort annonce in de krant waarin een beloning wordt uitgelooft voor "zij die de geruchten kunnen bewijzen".